

• هانا آرنت •

عناصر و خاستگاه‌های
حاکمیت توتالیتار

یهودی ستیزی

ترجمه مهدی تدینی

آرنت، هانا، ۱۹۰۶-۱۹۷۵ م.
عناصر و خاستگاه‌های حاکمیت توتالیتزر / هانا آرنت؛ ترجمه مهدی تدینی -
تهران: نشر ثالث، ۱۳۹۷.

ج.
• شابک دوره: ۵-۳۲۳-۴۰۵-۶۰۰-۹۷۸-۹۷۸-600-405-323-5
• شابک ج اول: ۸-۳۲۲-۴۰۵-۶۰۰-۹۷۸-۹۷۸-600-405-322-8

عنوان اصلی: Elemente und Ursprünge Totaler Herrschaft
Artisemitismus, Imperialismus, Totale Herrschaft

ج. ۱. یهودی‌ستیزی
امپریالیسم
توتالیتاریسم
Antisemitismus
Imperialismus
Totalitarismus

ب. بی، مهدی، ۱۳۵۹ - مترجم.

۳۰۵/۸۹۲۲

DS ۱۳۵/۱۴۴۹

فتر مهدی: خیابان کریمخان زند / بین ایران‌شهر و ماهشهر / پ ۱۵۰ / طبقه چهارم
روشنه سوره یک: خیابان کریمخان زند / بین ایران‌شهر و ماهشهر / پ ۱۴۸
فروشگاه شماره ۱: خیابان شهید همت / مجتمع ایران مال / طبقه G3 / شماره ۱۸۳
توزیع: خیابان کریمخان زند / بین ایران‌شهر و ماهشهر / پ ۱۵۰ / طبقه همکف
تلفن گویا: ۷-۸۸۳۲۵۳۷۶، ۸۸۳۰۲۴۳۱، ۸۸۳۱۰۵۰۰، ۸۸۳۱۰۷۰۰، ۸۸۸۶۱۶۶۶

• سایت اینترنتی: www.salesspublication.com

• پست الکترونیکی: info@salesspublication.com، salesspub@gmail.com

■ عناصر و خاستگاه‌های حاکمیت توتالیتزر (جلد اول: یهودی‌ستیزی)

• هانا آرنت • ترجمه مهدی تدینی • ناشر: نشر ثالث

• مجموعه فلسفه و علوم اجتماعی

• چاپ اول، ۱۳۹۸ / ۱۱۰۰ نسخه

• لیتوگرافی: ثالث • چاپ: سازمان چاپ احمدی • صحافی: مینو

• کلیه حقوق محفوظ و متعلق به نشر ثالث است.

ISBN 978-600-405-323-5

• شابک دوره: ۵-۳۲۳-۴۰۵-۶۰۰-۹۷۸-۹۷۸-600-405-323-5

ISBN 978-600-405-322-8

• شابک ج اول: ۸-۳۲۲-۴۰۵-۶۰۰-۹۷۸-۹۷۸-600-405-322-8

فهرست

۹	یادداشت مترجم
۱۵	دباجه
۱۹	پیشگفتار چاپ نخست
۲۱	پیشگفتار
۲۳	یهودی‌ستیزی و عقل سلیم
۵۱	یهودیان و دولت-ملت
۵۱	دسویگی رهایش و یهودیان به عنوان بانکداران دولت
۹۳	از یهودی‌ستیزی پروسه تا نخستین احزاب یهودی‌ستیز
۱۲۷	یهودی‌ستیزی چپ‌ها
۱۴۸	عصر طلایی امنیت
۱۵۱	یهودیان و جامعه
۱۶۰	یهودیان استثنایی
۱۹۱	زندگی حرفه‌ای بنجامین دیزرائیلی
۲۱۵	محلۀ سن-ژرمن
۲۳۹	ماجرای درفوس
۲۵۱	یهودیان در جمهوری سوم

۲۶۳ ارتش و روحانیت علیه جمهوری

۲۷۴ مردم و عوام

۲۹۵ آشتی بزرگ

۳۰۱ یادداشت‌ها

۳۳۱ نمایه

www.ketab.ir

یادداشت مترجم

کتاب عناصر و ساختارهای حاکمیت توتالیتیر پرچم‌ترین کتاب و به گمان بسیاری اثر اصلی هانا آرنت است. او در سال ۱۹۵۰ نخست این کتاب را به زبان انگلیسی و با عنوان *خاستگاه‌های توتالیتاریسم* منتشر کرد. اما خیلی زود از پی انتشار کتاب به زبان آلمانی نیز برآمد و با همت خود او در سال ۱۹۵۵ نسخه آلمانی کتاب با عنوان *عناصر و خاستگاه‌های حاکمیت توتالیتیر* منتشر شد. آرنت در این گفتار کتاب شرح می‌دهد که به هنگام بازنویسی کتاب به آلمانی تغییراتی، از تکمیل تا حذف، اعمال کرده است، بدون آن‌که در ساختار کلی کتاب دست برده باشد. اما چنان‌که پیداست، نسخه آلمانی کتاب قدری (شاید حدود پانزده درصد) پرچم‌تر از نسخه انگلیسی است. این آن است که چند سال پس از نسخه انگلیسی نوشته شده و نویسنده نیز مجال یافته است از آلمانی زبان مادری‌اش در نگارش بهره برد، نسخه آلمانی در کل ویراستی جذاب‌تر به نظر می‌رسد.

کتاب سه فصل دارد: «یهودی‌ستیزی»، «امپریالیسم» و «توتالیتاریسم». علاوه بر حجم بالای این فصل‌ها تصمیم گرفتم هر یک از فصل‌ها را به صورت مجلدی جداگانه منتشر کنم. به این ترتیب، کتاب شاکله‌ای سه‌جلدی می‌یابد، به گونه‌ای که هر یک از سه فصل اصلی کتاب به مجلدی جداگانه تبدیل می‌شود. سه جلد کتاب به مرور و طی سه سال

1. *The Origins of Totalitarianism*

2. *Elemente und Ursprünge totaler Herrschaft. Antisemitismus, Imperialismus, totale Herrschaft*

منتشر خواهد شد. ضمن این که بعید نیست در آینده با همکاری ناشر مجلدی تک‌جلدی نیز از این اثر منتشر شود.

بی‌تردید نیازی به معرفی نویسنده نیست، زیرا هانا آرنت یکی از محبوب‌ترین و معروف‌ترین متفکران سیاسی نزد ایرانیان است. اما از آن‌جا که آرنت خود یهودی‌تبار بود و زندگی‌اش از هر نظر متأثر از مواجهه‌اش با رژیم توتالیتار بود، از همین منظر نگاهی گذرا به زندگی او می‌اندازیم. آرنت چهاردهم اکتبر ۱۹۰۶ در شهر لیندن^۱ آلمان، در خانواده‌ای یهودی به دنیا آمد. پدر و مادر او یهودیانی سکولار بودند و بر حسب تربیت خانوادگی از فضای یهودی‌آرتودوکس دور بود، گرچه خود را یهودی می‌دانست. سال ۱۹۲۴ تحصیل در دانشگاه ماربورگ را در رشته فلسفه، نزد مارتین هایدگر، فیلسوف بزرگ آلمان آغاز کرد. از قضا این برهه از زندگی‌اش به دلیل رابطه عاشقانه‌ای که میان او و هایدگر پدید آمد، بسیار پررنگ شده است. البته این رابطه در آن زمان رازی سربه‌مهر بود. او در دانشگاه فرانکفورت، نزد ادموند هوسرل و در دانشگاه هایدلبرگ نزد کارل یاسپرس نیز فلسفه خواند و سرانجام در سال ۱۹۲۸ در همین دانشگاه با راهنمایی یاسپرس، رساله دکتری خود را با عنوان «شوق نزد سنت آگوستین»^۲ دفاع کرد.

آرنت پیش از به قدرت رسیدن هیتلر، گمان می‌کرد که ناسیونال‌سوسیالیسم در آلمان به قدرت خواهد رسید و در تدارک مهاجرت به فرانسه، راه را به قدرت رسیدن هیتلر در ژانویه ۱۹۳۳ کار برای او به عنوان یهودی بسیار دشوار شد. البته آرنت معتقد بود باید مبارزه کرد و برای مهاجرت یهودیان با سازمان‌های صهیونیست همکاری نکرد. در همین اثنا، مه ۱۹۳۳، چند روزی از سوی گشتاپو بازداشت شد و پس از آزادی به فرانسه راهی شد. او در فرانسه نیز برای کمک به یهودیان و گوتتر آندرس^۳، به فرانسه کوچید. او در فرانسه نیز برای کمک به یهودیان و آشنایی نظری با مسئله یهودی‌ستیزی تلاش می‌کرد. پس از شکست فرانسه از آلمان، دیگر

1. Linden

2. *Der Liebesbegriff bei Augustin*

3. Günther Anders (۱۹۰۲-۱۹۹۲ م): نویسنده، شاعر و فیلسوف آلمانی که کتاب‌های پرشماری از او بر جا مانده است. آندرس نیز که از خانواده‌ای یهودی بود در سال ۱۹۳۶ به آمریکا مهاجرت کرد و بیش‌تر با نام گوتتر آندرس شناخته می‌شود.

فرانسه هم جای ماندن نبود و به همراه همسر دومش، هاینریش بلوشر^۱، ابتدا به لیسبون و از آن جا در مه ۱۹۴۱ به نیویورک مهاجرت کرد.

زندگی آرنست از زمان مهاجرت به آمریکا تا درگذشت او، در چهارم دسامبر ۱۹۷۵، در تدریس و تألیف خلاصه می‌شد. به همین روایت کوتاه از زندگینامه او بسنده می‌کنیم تا فقط یادآوری کنیم، آرنست به عنوان زنی یهودی-آلمانی که نزد بزرگ‌ترین فیلسوفان آلمانی تربیت فلسفی یافته بود، واکنش نظری سترگی به سرنوشت خود نشان داد. او به یکی از ساختاردهنده‌ترین نظریه پردازان سیاسی تبدیل شد. هیچ گاه خودش را یک آلمانی تمام‌عیار نمی‌دست. بلکه آلمان برایش زبان مادری و ادبیات بود. وقتی سال ۱۹۳۷، در زمانی که در تبعید بود، تابعیت آلمان از او سلب شد، به معنای واقعی به فردی بی‌تابعیت تبدیل شد. اما برای این یهودی-آلمانی، تابعیت هیچ ناآشنا و نامأنوس نبود. آرنست تازه در سال ۱۹۵۷ توانست تابعیت آمریکایی بگیرد. از آن پس خود را آمریکایی معرفی می‌کرد. اما وقتی به متون آرنست می‌نگریم، روح را با تابعیت و فارغ از هر تعلق متعصبانه‌ای می‌یابیم. انگار یگانه موطن او اندیشه بود و ماند.

در سال‌های گذشته، به عنوان پژوهشگر و مترجم، دو پروژه نظری اصلی را پیگیری کرده‌ام. نخست این که در جهت گسترش آنچه «فاشیسم پژوهی» می‌نامم، کوشیده‌ام؛ و دوم این که در پروژه‌ای بلندمدت ترجمه آثار اصلی آرنست^۲، تاریخ‌نگار و متفکر آلمانی را در پیش گرفته‌ام. نولته در حوزه فاشیسم‌شناسی، ایدئولوژی، روش و تاریخ‌اندیشی آثار ارزشمند پرشماری نگاشته است که برگردان همان چند اثر اصلی را نیز دست کم دو دهه

۱. Heinrich Blücher (۱۸۹۹-۱۹۷۰) م.؛ فیلسوف و استاد دانشگاه. او و آرنست در سال ۱۹۴۰ ازدواج

کردند. آرنست کتاب عناصر و خاستگاه‌های حاکمیت توتالیتار را به هاینریش بلوشر تقدیم کرده است.

۲. Ernst Nolte (۱۹۲۳-۲۰۱۶) م.؛ متفکر و تاریخ‌نگار آلمانی. از جمله کتاب‌هایی که در باره نولته است: آرنست نولته: سیمای شده است: جنبش‌های فاشیستی؛ بحران نظام لیبرال و تکامل فاشیسم (ققنوس ۱۳۹۳)، قرن بیستم؛ ایدئولوژی‌های خشونت (ققنوس ۱۳۹۶)؛ از جمله کتاب‌هایی که در باره نولته است: آرنست نولته: سیمای یک تاریخ‌اندیش (نالت ۱۳۹۶)، آشوب‌پس یکتا؛ آرنست نولته، یورگن هابرماس و ۲۵ سال دعوی تاریخ‌نگاران (کوبه ۱۳۹۵). از جمله کتاب‌های نولته که به زودی منتشر خواهد شد: کتاب اصلی او درباره فاشیسم با عنوان فاشیسم در دوران آن، و کتابی از او در باره اسلام‌گرایی با عنوان اسلام‌گرایی: سوزین جنبش مقاومت رادیکال. همه این کتاب‌ها با ترجمه مترجم همین کتاب است.

طول خواهد کشید. اما در این میان، چند دلیل باعث شد این اثر آرنست را نیز در فهرست کارهای ترجمه قرار دهم: نخست اهمیت این کتاب و بی‌همتا بودن آن؛ دوم این که موضوع کتاب به آن موضوع فاشیسم‌پژوهی، که بر آن متمرکزم، نزدیک است؛ و سوم این که شباهت‌های گاه خیره‌کننده‌ای میان اندیشه‌ها و نگرش‌های هانا آرنست و ارنست نولته وجود دارد که باعث می‌شود اندیشه‌های این دو مکمل یکدیگر باشد. می‌دانیم که آرنست از وارتترین مبانی نظری برای نظریهٔ توتالیتاریسم را گسترانده است. نولته نیز همواره مدعی ردّ که با کارهای نظری خود، بُعدی تاریخی-تکوینی به نظریهٔ توتالیتاریسم بخشیده و به آن ترتیب نقص بزرگ این نظریه را رفع کرده است (و آن نقص این است که نظریهٔ توتالیتاریسم چنداں درستی توضیح نمی‌دهد با چه توجیهی متخاصم‌ترین ایدئولوژی‌های تاریخ، همانا نازیسم و بولشویسم را در یک کاسه نهاده است).

البته این شباهت آرنست و نولته هیچ عجیب نیست، زیرا هر دو کم‌وبیش از یک جریان فلسفی برخاسته‌اند. دست‌کم نولته سیر مانند آرنست، از شاگردان نزدیک مارتین هایدگر بود و از ابتدای دههٔ ۱۹۴۰ تا پایان عمر، دیدگاه دوستی نزدیکی با این فیلسوف نامدار داشت. نولته نیز همواره به عنوان فیلسوفی تأثیر پذیرفته معروف بوده است، در حالی که خود ترجیح می‌دهد به عنوان «تاریخ‌اندیش» (متفکر تاریخ) شناخته شود. به این ترتیب، پیشنهاد می‌کنم همزمان با خواندن این کتاب آرنست، از نولته نیز غافل‌نمانید، زیرا این دو در کنار هم بر عمق بینش‌های همدیگر بسیار می‌افزایند.

مهر ۱۳۹۶، کتاب هولوکاست: پیگرد و کشتار یهودیان در آلمان نازی، یکساندر براکل را در نشر ثالث منتشر کردم. این نخستین کتابی بود که در ایران منتشر شد و برانید پیگرد و کشتار یهودیان اروپا را در زمان رایش سوم شرح می‌داد، به عنوان هما روایت، استناد دارد و رسمی‌ای که در اروپا ترویج می‌شود. کتاب پیش رو ما را به عمیق‌ترین ریشه‌های یهودی‌ستیزی می‌برد و بسیاری از پرسش‌هایمان را پاسخ می‌دهد؛ اما افزون بر این، به زودی کتاب دیگری در این موضوع با عنوان بولشویسم از موسی تالین: گفتگو میان من و آدولف هیتلر منتشر خواهم کرد که خواندن آن را نیز برای فهم یهودی‌ستیزی و مسئلهٔ یهود بسیار ضروری می‌دانم. در نهایت، اگر سر آن دارید که فهم گسترده‌تری از پدیدهٔ یهودی‌کشی به دست آورید، پیشنهاد می‌کنم کتاب آشویتس یکتا؟ ارنست نولته، یورگن هابرماس و ۲۵

سال دعوای تاریخ نگاران را که نشر کویر به ویراستاری ماتیاس برودکرب و با ترجمه مهدی تدینی منتشر کرده است، در فهرست مطالعات خود قرار دهید.

سال‌ها پیش فرهیخته گرانمایه و مترجم چیره‌دست، جناب آقای محسن ثلاثی، فصل سوم کتاب خاستگاه‌های توتالیتاریسم را از نسخه انگلیسی با عنوان توتالیتاریسم به فارسی ترجمه و در نشر ثالث منتشر کرد که تاکنون چندین بار بازنشر شده است. ضمن قدردانی از زحمات این استاد گرانقدر، تردیدی نیست که اهمیت این کتاب ایجاب می‌کند کل کتاب ترجمه شود. شگفتا که هفتاد سال پس از انتشار نسخه انگلیسی خاستگاه‌های توتالیتاریسم این کتاب همچنان به طور کامل به فارسی ترجمه نشده بود. و البته این کاستی و کاهل بزرگ در باره به کام من تمام شد و قرعه به نام من افتاد. به شیوه معمول در همه کتاب‌ها که تاکنون ترجمه کرده‌ام، ارجاع‌ها و یادداشت‌های نویسنده که درون متن با اعداد متوالی داخل پرانتز مشخص شده است، همگی به صورت پی‌نوشت در انتهای کتاب می‌آید، و همه پانویشت‌های درون متن را خود افزوده‌ام. امید است که اهل نظر و خوانندگان دانایی دوست کتاب کونیه و نقص‌هایم را بزرگواران به‌بخشایند و گوشزد کنند.

مهدی تدینی

بهمن ۱۳۹۷